

Hétvégi kenyérünk

Nem lehet ma jachtot kapni Magyarországon? Ettől még nem lesz magasabb a vérnyomása egyetlen gyári munkásnak, adminisztrátornak vagy főmérnöknek sem. Rosszak a nagyon drága színes televíziók? Mit tehetnénk mást, tudomásul vesszük, „lenyeljük” — és nem vásárolunk színes televíziót: nézzük a világot fehérben, feketeiben. No de mondjunk le a kenyérről, a mindennapi, az élet szimbólumáról, mert nincs, mert óráig kell futkosni utána, hogy legyen, mert olykor száraz?

Korábban csak rohanó vásárlóként éreztem én is, hogy baj van a hétvégi kenyérről. Augusztus 11-én, szombaton 1 óra tájt azonban nyakamba vettem a Belvárost, azzal az eltökéltséggel, hogy utána járjak, vajon milyen kenyert kínál a kereskedelem a dolgozóknak, megérdemelt pihenőnapjuk előtt. A városellátó Széchenyi téri üzletben csaknem üres polcok előtt álldogált az eladó és gépiesen mondogatta a szomorúan eloldalgó vendégek: néhány pénteki sütesü kenyere van csak. A hídfőnél levő ÁFESZ-üzletben színházi kellékként festőveknik árvalókodtak a polcon. A gyorsan tanuló vevők, élve a gyanúval, megkérdezték, mikor sütesü a kenyér. A kislány arcán az együttérzés és a tehetetlenség kényszerű mosolya: „csütörtöki”. Többen hitetlenkedve visszakerdezték, majd sarkon fordultak. Egyetlen elegáns asszony vitt el fél kilót, külföldi lehetett szegény... A Klauzál téri csemegében dologtalan állt a pult mögött az elárulónő, körülötte ki-nyom csend, rend és üresség. Egykedvűen adta a válaszokat: „nincs kenyér”. A „Tet-szenek kapni ma még?” — kérdésre pedig lakonikus rövidséggel így felelt: „világosított” fel a reményvesztett vevőket: „nem tudom”.

Mire a Kiss Ernő utcai kenyérboltba és az Anna-kúti csemegébe értem, ott csak azt tudták mondani: „volt friss kenyér...” Az odesz-szal ABC-ben délután lehet kapni szombati címkeű kenyeret. Kivételes szombat lett volna a 11-1? Aligha. Egy héttel később, 18-án, a kenyér ünnepe előtt eszevesztetten rohagált a város népe kenyér után. Egy óra tájt, ha volt is pékárú az üzletekben, szikadt vagy egyenesen száraz volt. Az Oskola utcai boltban, a Klauzál téri Csemegében hangot is adtak elégedetlenségüknek az emberek.

Szándékosan választottam az 1 és 2 óra közötti időszakot a kenyér utáni nyomozásra, hiszen a munka befejeztével ilyenkor indulhat be a vásárló körútra a sokgyerekes dolgozó, a segédkező férj, és bárki munkából jövő emberfia. Akinek hétvégi számos teendője közül csak az egyik program lenne a vásárlás. Volt, akinek a délutánja elment rá, mert újabb nem elég a kenyérre való megkeresni, a kenyeret is meg kell... De hogy véletlenül se vádolhassanak föl sorakoztatott tények ellenére sem subjektivitással, az általános kép kedvéért érdeklődtem az ELIKER áruforgalmi osztályán is: mi a véleményük a hétvégi kenyérellátásról? Az első tömör válasz: „Rossz ellátás, gyenge minőség.” Es a részletek? Az utóbbi időben csúsznak a szállítások. Panaszokodnak a

Dugonics tér sarkán, az Út-törő téren, a Klapka téren ELIKER-boltban dolgozó eladók, nyitásra nem érkeznek meg a kenyér. A délutáni ellátással is baj van, noha létezik diszpécser szolgálat, amelynek éppen az lenne a célja, hogy az SOS-jelre oda vigyék a kenyeret, ahol éppen kifogyott. De a Volán kocsija későn áll a sütőipari vállalat kapujába, egy-két órával is később a szerződésbe foglaltaknál. Ünnepi kedden például 3 óra helyett fél 6-kor. A sütőipari vállalat, mint szerződő fél tehet-e ez ellen.

A szombati napról azt hallottuk az ELIKER-től, hogy évek óta nem „lepte meg” a sütőipar ilyen áruval öket, és a vásárlókat ünnep előtt. A boltosok nem győzték „lenyelni” a reklamációkat, a szidalmakat, pedig hát ők mit sem tehetnek az egészről. Egy emberként tetek panaszt az ELIKER központjában a 3-as, a 6-os, a 10-es, a 17-es, a 31-es, a 79-es, a 66-os és a 44-es árúda vezetői a kenyér miatt. A 6-os üzletben különösen sokat szenvedtek a vevők ostromától, ugyanis egy kiló friss kenyeret sem kaptak szombaton. A kifogásokat természetesen továbbították a sütőipari vállalat illetékesinek.

A sütőipar bizonyára sok mindent megmagyaráz. A szombaton kínált csütörtöki kenyeret a 72 órás szavatossággal, a mindenki számára kötelező takarékoskossággal. Csak hogy aligha hihető, hogy a pazarlásnak úgy lehet elejét venni, hogy az alig ehető kenyeret rásózzuk a vevőre 5,40-ért, az utolsó percekben. Mert vajon mi lesz a csütörtöki kenyérből vasárnapra, hétfő reggelre? Nem tudom elhinni, hogy Magyarországon manapság száraz kenyéren kelljen élnie bárkinek is. Márcsak azért sem, mert a kereskedők szerint elvileg minden szombaton kínált kenyérnek frissnek kell lennie. Előírás, hogy az összmenyiség 30 százaléka lehet csak előszállított kenyér, de ez is csak egyes, kijelölt boltokra érvényes.

Es végre elérkeztem ehhez a bizonyos előszállított kenyérhez. Aki nem tudná, mit takar ez a fogalom, annak elmondom. Magam is néhány boltvezetőtől, eladótól és az ELIKER áruforgalmi osztályán hallottam róla. De úgy hírlík, hogy sok vevő maga is fölfedezte: olykor szárazabb a pénteki kenyér, mint a csütörtöki. Szóval: például pénteken megszűti a vállalat a szombatra rendelt mennyiség egy részét, és még aznap délután elküldi a boltokba, hogy biztosítsa előre a másnapi kenyeret. Csak hogy a raktárban szombati címkevel — „sütes napja: szombat” — ellátott vechnik várják — a szombatot. Sakkmatt! A vevőnek, mert „papíron” ez a kenyér még kedden is csak 72 órá. A kereskedelemnek, mert próbálja megtagadni a nem megfelelő minőségű áru átvételét: botrány tör ki kenyérhiány miatt.

A címke a kenyér minőségét bizonyítja. Ha valóban látnak rá? Nem merek jelzőket írni erre az eljárásra. Az embereket nem szabad lebecsülni egyetlen vállalatnak sem: sem az érzelmeiket, sem erkölcsi ítélőképességüket. Különösen nem, ha ezzel nemcsak egyetlen gyár hitelét rongják. Sokkal többről van szó.

Chikán Ágnes

Energiahíd az Amuron

Komszomolszk térségében 1700 méter hosszú energiahíd ível át az Amur folyón. A hatalmas folyam két partján állnak a tartóoszlopok. Az egyik 95, a másik 186 méter magas. E hatalmas távolságot folyammedri tartó nélkül ívelték át. A távvezeték elektromos árammal látja el a környező vidéket igen gyors ütemben fejlődő iparát. Kiemelkedő fontosságú a környezetben jelenleg a fakitermelés és a fafeldolgozás is. (BUDAPRESS-APN)

Tv-filmek, sorozatok

Az idei esztendő újabb rekordot ígér: a tervek szerint az év végéig 117 tévéprodukciót fejeznek be a Magyar Filmgyártó Vállalat műtermében. Ez idő tájt 55 leendő műsor van az előkészítés, a forgatás, illetve az utómunka valamelyik fázisában. Közülük több — a közönségigény kielégítésére — sorozatfilm. Folytak az előkészületek egy, már nagy sikert aratott széria, a „Századunk” újabb fejezeteinek felvételére. A tavalyi 10 bemutatott részt újabb 9 követi majd, Bokor Péter rendező a Horthy-rendszer utolsó, világháborús éveibe kalauzolja el a nézőket.

A jelenlegi legnagyobb vállalkozás a Petőfi Sándor életét a kiskőrösi születéstől a segesvári csatáig végigkövető „Múlt századi történet”.

A koprodukciós sorozatfilmeket is forgatnak ide a tévé megbízásából. Már elkészült a magyar-olasz vállalkozásban a hatrészes „Isztambuli vonat”, s befejezés előtt áll a forgatása a szintén hatrészes kalandfilmnek, a „Sándor Mátyás”-nak. A magyar-NSZK-francia-olasz társ-vállalkozásban készülő film főszerepét Bujtor István alakítja. Francia a rendező: Jean Pierre Decourt, az operatőr pedig Kende János.

Agrokémiai tanácsadás számítógéppel

Az állattenyésztés költségének 60–70 százalékát a takarmány emésztik fel, és még ott is pazarolnak, ahol pontos receptúrákat alkalmaznak. Általában ugyanis nem tudják, hogy az egyes takarmányokban milyen arányban vannak jelen a különböző alkotóelemek. Használják ugyan a számítógépet, de általában nem közömbös, hogy magának a takarmánynak az előállításához mennyi műtrágyára van szükség, hiszen ez az egyik legdrágább és a legtöbb energiát igénylő növénytermelési eszköz. Más növényeknél is ismerni kell a termelés valamennyi alkotóelemét, hogy minél nagyobb hozamot érjenek el gazdaságosan.

Mindezekre pontos választ ad majd az a sokat tudó agrokémiai tanácsadó rendszer, amelyet szovjet igényre — számos hazai és szovjet tudományos intézet, sok magyar szakember és vállalat közreműködésével fejlesztettek ki és készítenek az esztergomi Labor Műszeripari Művekben. A tervek szerint 200–400 ezer hektár területét fogja programozni. Segítségével pontosan adagolhatják majd a műtrágyát, a takarmányokat. Azaz: több-

Negyven évig a közigazgatásban

Más korszakban, más hangulatú napok virradtak akkor Szegedre. A városházán „szellemi inségmunkásokat” vettek fel 1940 szeptemberében. Eleinte bért sem kaptak. Fél év múlva is csak havi 30 pengőt. Fizesítésnek gyenge, zsebpénznek elég volt. De az új alkalmazotti, mint Bizony Rezsőné akkor még a lányneven: Kónya Julianna örült, hogy egyáltalán munkához jutott.

— Mi volt a teendője egy inségmunkásnak a városnál?

— Nem henyéltünk. A katonai bevonulat, a sorozás lekötötte a hivatal erejét. Abból az időből csak a szépre és a mulatságosra emlékszem. Akit nem bocsátottak el egy év múlva, kezelővé lépett elő. Ez ma az adminisztrátornak felel meg. Negyvenégyben aztán a városi számvéviségre kerültem. Ott lettem irodatiszt. Jött az infláció. A bankokat a szüntűről különböztették meg. Este meghallgattuk a rádiót, mert reggel, amikor kinyitott a bank, csak a leszállított árfolyamon vették át a pénzt. Így ment hetente többször is. Hol volt akkor még számológép!

— Szerette a számokat?

— Először nem nagyon. De valahogy megbarátkoztam velük. A pontosságban és a megbízhatóságban ma is az édesapámat tartom példaképnek. O a levéltárban dolgozott. Megtanultam, hogy minden szám és akta mögött

ember áll. Az adatszolgáltatás komoly dolog. Rendet terem a zűrzavarban. Amikor létrejött a tanács apparátus, továbbra is a helyemen maradtam. A számvéviségből pénzügyi osztály lett. Közben túlórák, társadalmi munka, a térszék szervezése. A gyűlések is sokáig elhúzódtak. Kicsit fárasztó volt, de csináltam, mert lelkesedtem érte.

— Most is lelkesedik?

— Szeretek az emberekkel foglalkozni. Alkalmam is van rá. Engem mindenki Buciká-

nak ismer. A keresztnévemet nem is igen tudják. Hol Erzsébet, hol Ilona napon köszöntenek. Kedvelem a tréfát, a viccelődést. Csak oldott légkörben lehet jól dolgozni. Egy időben nyugdíjazási hatóság is működött a mi irodánkban. Sok idős emberrel kerültem jó ismeretségbe. Most már csak a tanácsai dolgozók nyugdíjazási lapját töltjük ki. De azóta is szeretem az idősebbeket.

— És a fiatalokat?

— Nem mondom nekik, hogy „bezzeg az én időmben”. Még félreértene. Számukra a múlt könnyebb. A jelenben kell őket segíteni.

— Januártól készül nyugdíjba. Mivel telik el majd egy napja?

— A délelőtt feltétlenül kell a háztartásban. Otthon is úgy érzem jól magam, ha körülöttem rend van. A férjemmel szívesen járunk levezőzni. Kár, hogy egy kicsit nehezen mozdognak már, de a Valéria utca, ahol lakom, nincs messze a Széchenyi tértől. Ha az egészségem engedi és ha szükség lesz rá, örömmel segítek az osztályon. A társadalmi munkát sem hagyom abba.

Bizony Rezsőné a városi tanács pénzügyi osztályának főelőadója még most is fiatalos, pedig 40 éves közigazgatási munka áll mögötte. Néhány hónap és nyugdíjba megy. Az adatlapot még a saját kezével tölti ki, de más írja alá.

J. E.

Természetvédelmi területek, nemzeti parkok

Hazánk 93 ezer 30 négyzetkilométeres területéből 300 ezer hektár érintetlen-ségét törvény szavatolja, s 1985-ig még további 200 ezer hektár védelem alá helyezését tervezik. Ezzel az ország területének 5 százaléka lesz

védelem alatt — hangzott el a többi között a soproni nyári egyetem foglalkozásai során. Az ősi flora és fauna megőrzésével foglalkozó előadás-ban arról is szó esett, hogy három nagy nemzeti parkunk, 23 tájvédelmi körzetünk, s mintegy 200 kisebb-nagyobb természetvédelmi területünk van.

A legnagyobb védelem alatt 52 ezer hektár — a Hortobágyi Nemzeti Park. A víz élőhelyek, a szikes mocsarak, a szikes puszták és a maradványerdők adják értékét. Vizeink madárvilága rendkívül gazdag. Nagy tömegben élnek itt a gémekek, kócsagok, darvak, s más madarak. A szikes puszták sok sötét növényt — kamillát, sóballat, mézpáztot stb. őrznek. Ezeket a pusztákat el a sziki csér, a sziki pacsi és az ugattyúk.

Sorrendben a Kiskunsági Nemzeti Park következik, amely hat elkülönült területből és 30 ezer hektárból áll. Erre a vidékre a homokpuszták és a buckák a jellemzők. A központ Bugac, ahol a híres ősborkás van, benne viperával és eleven-szűlő gyökkel. Az Alföldön még több értékes védelem területet találhatunk. Dévában a tűzokozórezervátum, a szegedi Fehér-tó 243 megfigyelt madárfajjal, a Tisza menti védelem területén sok ritka növényfaj fogadja látogatóit. Itt még a réti sas és a fekete gólya is előfordul.

Kárpáti-alpesi növények találhatók harmadik nemzeti parkunkban a Bükk hegységben. Ez a nemzeti park 35 ezer hektáros. Védelem alatt a Bükk hegységtől északra fekvő Zemplén hegységben levő aggteleki cseppkőbarlang és környéke. A legnagyobb cseppkő 25 méter magas és több mint 900 tonna súlyú.

A Dunántúl is sokarcú táj. A Velencei-tavi és a Kis-Balaton tájvédelmi körzete fontos madárvonuló helyek. A badacsonyi tájvédelmi körzet a Balatonfelvidéki bazaltvulkánosságának értékeit őrzi. Tájvédelmi körzet Tihany is. A Bakonyban, a Vértesben, a Pilisben és a budai hegyekben is vannak védelem körzetei. A fővárosban például védelem alatt a Sas-hegy.

A Dél-Dunántúl jelentős védelem körzetei: a barcsi ősborkás, a Baláta-tó, a zselici löszvidék, az O-Dráva meder, a babócai nárciszmező és a mohácsi történelmi emlékhely.

Nyugat-Dunántúlon, Győr, Sopron, Vas és Zala megyében öt tájvédelmi körzet található, és most foglalkoznak a kőszegi és a szigetközi tájvédelmi körzet kialakításával. Az öt körzet területé meghaladja a 60 ezer hektárt. A legnagyobb közülük az őrségi tájvédelmi körzet 38 ezer hektáron. A kelet-alpesi flora ritka növényei találhatók a soproni hegyvidéken, amelynek 5 ezer hektára ugyancsak tájvédelmi körzet. Ennek közelében van a Fertő tavi, s a hantági tájvédelmi körzet. Az előbbi 12 ezer, az utóbbi pedig 6 ezer hektáros.

A Fertő-tó szikesei, növényei és állatai ritka értékeket képviselnek. A Fertő-tó Európa legnagyobb szikes tava. Miután a tó nagyobb része Ausztriára esik, s ott is van védelem, a szakemberek felvetették egy közös nemzeti park létrehozásának gondolatát.

A védett területek megőrzik a táj hangulatát, értékeit, ritka állatait, növényeit; nem hátráltatják a gazdasági fejlődést, de megkövetelik a természet védelmével összhangban történő új értékek termelését.

Cseresznyák István